

Środa, 5 lutego 2014 r.

P7_TA(2014)0081

Traktat o handlu bronią

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 5 lutego 2014 r. w sprawie ratyfikacji traktatu o handlu bronią (2014/2534(RSP))

(2017/C 093/14)

Parlament Europejski,

- uwzględniając traktat o handlu bronią przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 2 kwietnia 2013 r.,
- uwzględniając decyzję Rady 2010/336/WPZiB z dnia 14 czerwca 2010 r. ⁽¹⁾ oraz wcześniejsze decyzje Rady w sprawie działań podejmowanych przez UE na rzecz traktatu o handlu bronią, a także projekt decyzji Rady upoważniającej państwa członkowskie do ratyfikowania traktatu o handlu bronią w interesie Unii Europejskiej (12178/2013),
- uwzględniając dyrektywę Rady 91/477/EWG z dnia 18 czerwca 1991 r. w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni ⁽²⁾,
- uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/43/WE z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie uproszczenia warunków transferów produktów związanych z obronnością we Wspólnocie ⁽³⁾,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 258/2012 z dnia 14 marca 2012 r. wdrażające art. 10 Protokołu Narodów Zjednoczonych przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i obrotowi bronią palną, jej częściami i komponentami oraz amunicją, uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej (protokół NZ w sprawie broni palnej), oraz ustanawiające zezwolenia na wywóz oraz środki dotyczące przywozu i tranzytu dla broni palnej, jej części i komponentów oraz amunicji ⁽⁴⁾,
- uwzględniając wspólne stanowisko Rady 2008/944/WPZiB z dnia 8 grudnia 2008 r. określające wspólne zasady kontroli wywozu technologii wojskowych i sprzętu wojskowego ⁽⁵⁾,
- uwzględniając swoje rezolucje z dnia 21 czerwca 2007 r. w sprawie traktatu o handlu bronią i ustanowienia wspólnych międzynarodowych norm importu, eksportu i transferu broni konwencjonalnej ⁽⁶⁾, z dnia 13 czerwca 2012 r. w sprawie negocjacji dotyczących traktatu ONZ o handlu bronią ⁽⁷⁾, z dnia 13 marca 2008 r. w sprawie kodeksu postępowania UE w zakresie wywozu broni – brak przyjęcia przez Radę wspólnego stanowiska i przekształcenia kodeksu w prawnie wiążący instrument ⁽⁸⁾,
- uwzględniając art. 21 i 34 Traktatu o Unii Europejskiej,
- uwzględniając art. 3, 4 i 5 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając wniosek o wyrażenie zgody złożony przez Radę zgodnie z art. 207 ust. 3 i art. 218 ust. 6 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (C7-0233/2013),
- uwzględniając art. 110 ust. 2 Regulaminu,

⁽¹⁾ Dz.U. L 152 z 18.6.2010, s. 14.

⁽²⁾ Dz.U. L 256 z 13.9.1991, s. 51.

⁽³⁾ Dz.U. L 146 z 10.6.2009, s. 1.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 94 z 30.3.2012, s. 1.

⁽⁵⁾ Dz.U. L 335 z 13.12.2008, s. 99.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 146 E z 12.6.2008, s. 342.

⁽⁷⁾ Dz.U. C 332 E z 15.11.2013, s. 58.

⁽⁸⁾ Dz.U. C 66 E z 20.3.2009, s. 48.

Środa, 5 lutego 2014 r.

- A. mając na uwadze, że międzynarodowy handel bronią konwencjonalną to działalność, w ramach której obroty wynoszą co najmniej 70 mld EUR rocznie, a także mając na uwadze, że wg obliczeń ONZ prawie jeden milion spośród ośmiu milionów sztuk broni, jakie się codziennie produkuje na całym świecie, ginie lub jest przedmiotem kradzieży i następnie dostaje się w niepowołane ręce oraz że na świecie co minutę w wyniku przemocy z bronią w ręku umiera jedna osoba;
- B. mając na uwadze, że według Sztokholmskiego Międzynarodowego Instytutu Badań nad Pokojem cała UE odpowiada za 26 % światowego wywozu broni oraz że 61 % broni eksportowanej na całym świecie wywożone jest poza UE;
- C. mając na uwadze, że od przyjęcia dyrektywy 2009/43/WE obrót sprzętem wojskowym w UE nadzorowany jest w ramach działającego w wymiarze globalnym wspólnego unijnego systemu wydawania zezwoleń oraz że UE posiada uprawnienia do zawierania umów międzynarodowych w dziedzinach należących do jej wyłącznych kompetencji;
- D. mając na uwadze, że we wspólnym stanowisku Rady z 2008 r. określono cztery wiążące kryteria, które mogą skutkować odmową wydania pozwolenia na eksport, a także cztery inne kryteria, które muszą być brane pod uwagę; mając na uwadze, że kryteria te nie ograniczają bardziej rygorystycznych środków kontroli handlu bronią stosowanych przez państwa członkowskie;
- E. mając na uwadze, że poszanowanie praw człowieka jest podstawą wspólnych wartości stanowiących fundament Unii Europejskiej oraz że zgodnie z traktatami polityka handlowa w ramach działań zewnętrznych UE powinna przyczynić się do poszanowania praw człowieka;
- F. mając na uwadze, że eksport broni wpływa nie tylko na bezpieczeństwo, lecz również na badania naukowe i rozwój, innowacje i zdolności przemysłowe, handel dwu- i wielostronny oraz zrównoważony rozwój; mając na uwadze, że brak stabilności powodowany zwiększoną dostępnością broni często prowadzi do zastoju gospodarczego i ubóstwa; mając na uwadze, że handel bronią, zwłaszcza z krajami rozwijającymi się, jest często przyczyną korupcji i nadmiernego zadłużenia oraz odbiera społeczeństwu ważne zasoby potrzebne do rozwoju; mając na uwadze, że handel międzynarodowy może w pełni realizować swój potencjał w zakresie tworzenia miejsc pracy, wzrostu i rozwoju co najmniej w warunkach dobrego sprawowania rządów na szczeblu międzynarodowym, jeżeli nie jedynie w klimacie pełnego pokoju, bezpieczeństwa i stabilności;

Uwagi ogólne

1. z zadowoleniem przyjmuje zawarcie pod auspicjami Narodów Zjednoczonych, po siedmiu latach negocjacji, prawnie wiążącego traktatu o handlu bronią, który dotyczy międzynarodowego handlu bronią konwencjonalną; przypomina, że celem traktatu jest ustanowienie jak najwyższych wspólnych międzynarodowych standardów w zakresie regulacji międzynarodowego handlu bronią konwencjonalną, zapobieganie nielegalnemu handlowi bronią konwencjonalną i wyeliminowanie go z myślą o pokoju w skali międzynarodowej i regionalnej, bezpieczeństwie i stabilności oraz ograniczeniu cierpień ludzkich; uważa, że skuteczne wdrożenie traktatu może w znacznym stopniu przyczynić się do lepszego przestrzegania międzynarodowych praw człowieka i prawa humanitarnego na całym świecie; wyraża zadowolenie z powodu istotnego wkładu organizacji społeczeństwa obywatelskiego od koncepcji aż po przyjęcie traktatu o handlu bronią;
2. podkreśla, że w perspektywie długoterminowej sukces traktatu o handlu bronią zależy od zaangażowania jak największej liczby państw, a zwłaszcza wszystkich najważniejszych podmiotów zajmujących się międzynarodowym handlem bronią; z zadowoleniem przyjmuje fakt, że większość członków ONZ podpisała już ten traktat oraz wzywa pozostałych do uczynienia tego samego i jak najszybszego ratyfikowania traktatu; wzywa Europejską Służbę Działań Zewnętrznych do włączenia do swoich celów w polityce zagranicznej dążenia do nakłaniania państw trzecich do przystąpienia do traktatu o handlu bronią, co powinno być również kwestią uwzględnianą w porozumieniach dwustronnych;
3. zauważa, że niektóre umowy handlowe zawierają klauzule dotyczące celów w zakresie nierozprzestrzeniania i porozumienia w sprawie broni masowego rażenia, w związku z czym wzywa Komisję do zbadania, w jakim zakresie aktualne i przyszłe instrumenty handlowe można wykorzystywać do propagowania ratyfikacji i wdrożenia traktatu o handlu bronią;
4. podkreśla, że nielegalne lub nieuregulowane transfery broni są przyczyną ludzkiego cierpienia, zaogniania konfliktów zbrojnych, braku stabilności, ataków terrorystycznych i korupcji, czego następstwem jest osłabienie rozwoju społeczno-gospodarczego, nieprzestrzeganie zasad demokracji, łamanie prawa oraz nieprzestrzeganie praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego;

Zakres stosowania

5. za godny ubolewania uważa fakt, że traktat nie wprowadza wspólnej i dokładnej definicji broni konwencjonalnej, a jedynie ma zastosowanie do ośmiu kategorii broni określonych w art. 2 ust. 1, a także wyraża ubolewanie z powodu braku wykazu konkretnych typów broni w ramach każdej z tych kategorii; z zadowoleniem przyjmuje jednak wykorzystanie szerokich kategorii w celu określenia rodzajów broni objętych traktatem; szczególne zadowolenie wyraża z powodu objęcia nim ręcznej broni strzeleckiej, broni lekkiej, amunicji oraz części i komponentów; wzywa strony do

Środa, 5 lutego 2014 r.

interpretowania każdej kategorii w jej najszerszym sensie w oparciu o przepisy krajowe; wyraża ubolewanie, że handlu uzbrojonymi zdalnie sterowanymi systemami powietrznymi (dronami) nie objęto zakresem traktatu;

6. ubolewa, że zakres traktatu nie obejmuje pomocy technicznej, w tym napraw, konserwacji i prac rozwojowych, choć wszystkie te kwestie wchodzą w zakres prawodawstwa unijnego poświęconego temu zagadnieniu;

7. wzywa państwa członkowskie do sprecyzowania, że termin „transfer”, o którym mowa w art. 2 ust. 2 traktatu, ma zastosowanie do darów, pożyczek i dzierżawy, a także do wszelkich innych form transferu oraz że tego rodzaju działalność jest objęta zakresem traktatu;

8. w związku z kontrolą wywozu oraz stosowaniem art. 6 (zakazy) i art. 7 ust. 1 (wywóz i ocena wywozu) traktatu o handlu bronią wzywa państwa będące stronami do zwrócenia baczniejszej uwagi na towary, które można wykorzystać do celów cywilnych i wojskowych, takie jak technologia nadzoru, a także na części zamiennie i produkty dające się wykorzystać w działaniach wojennych w przestrzeni cybernetycznej lub do łamania praw człowieka niemającego skutków śmiertelnych i sugeruje zbadanie możliwości rozszerzenia zakresu traktatu o handlu bronią na usługi związane z wywozem broni oraz towary i technologie podwójnego zastosowania;

9. z zadowoleniem przyjmuje przepisy mające na celu zapobieganie zmianie przeznaczenia broni; zwraca jednak uwagę, że strony mają dużą swobodę określania poziomu ryzyka związanego ze zmianą przeznaczenia broni; ubolewa, że odnośne przepisy nie odnoszą się jednoznacznie do amunicji ani części i komponentów oraz wzywa państwa będące stronami do zaradzenia tej sytuacji w przepisach krajowych, zwłaszcza państwa będące członkami Unii Europejskiej, zgodnie ze wspólnym stanowiskiem Rady z 2008 r.;

10. dostrzega znaczenie przemysłu zbrojeniowego dla wzrostu i innowacji, jak i jego podstawowej roli polegającej na zapewnianiu zdolności obronnych; przypomina o uzasadnionym interesie państw w nabywaniu broni konwencjonalnej i korzystaniu z prawa do samoobrony, a także w produkowaniu, eksportowaniu, importowaniu i przekazywaniu broni konwencjonalnej; przypomina również, że w najlepiej pojętym interesie stron traktatu leży zadbanie o to, aby przemysł zbrojeniowy przestrzegał prawa międzynarodowego i stosował się do wiążących systemów kontroli broni w celu ochrony podstawowych zasad demokracji, praworządności, praw człowieka i prawa humanitarnego, jak i w celu zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywania;

11. wzywa Komisję i Europejską Służbę Działań Zewnętrznych do wsparcia dążeń mających na celu opracowanie wiążących kodeksów postępowania dla podmiotów prywatnych zajmujących się handlem towarami wojskowymi, które byłyby zgodne z wytycznymi ONZ dotyczącymi biznesu i praw człowieka; zdecydowanie zachęca europejski przemysł zbrojeniowy do wkładu na rzecz wysiłków wdrożeniowych w otwarty i przejrzysty sposób, w stosownych przypadkach również w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego, a także do dbania o przestrzeganie przepisów, zwłaszcza przy pomocy surowszych wymogów w zakresie odpowiedzialności i obowiązku wynikającego z odpowiedzialności za zapobieganie nielegalnym transferom broni;

Kryteria i międzynarodowe normy

12. podkreśla znaczenie obowiązku, jaki traktat nakłada na strony i który polega na wprowadzeniu krajowego systemu kontroli transferów broni (eksportu, importu, tranzytu, przeładunku i pośrednictwa);

13. ze szczególnym zadowoleniem przyjmuje zakaz wszelkich transferów, jeżeli w momencie udzielania pozwolenia dane państwo wie, że broń ma zostać wykorzystana do popełnienia ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości lub zbrodni wojennych;

14. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że stosownie do różnych regionalnych porozumień i instrumentów w zakresie kontroli transferu broni, co obejmuje również wspólne stanowisko Rady z 2008 r., na transfer broni nie można wydać pozwolenia, jeżeli państwa będące stronami uznają, że istnieje nadrzędne ryzyko, iż broń zagrozi pokojowi i bezpieczeństwu lub może zostać wykorzystana do: 1) pogwałcenia prawa humanitarnego; 2) naruszenia praw człowieka; 3) popełnienia przestępstwa o charakterze zorganizowanym lub 4) popełnienia aktów terroryzmu; zachęca wszystkie strony do opracowania szczegółowych wytycznych, aby kryteria te były stosowane z należytą starannością i konsekwencją;

15. wzywa Komisję i Radę do zapewnienia większej spójności między różnymi europejskimi instrumentami regulującymi ruch (wywóz, transfer, pośrednictwo i tranzyt) broni konwencjonalnej i towarów o znaczeniu strategicznym, takimi jak wspólne stanowisko Rady z 2008 r., rozporządzenie w sprawie produktów podwójnego zastosowania (WE) nr 428/2009, rozporządzenie (UE) nr 258/2012 dotyczące art. 10 protokołu w sprawie broni palnej, a także środki ukierunkowane realizowane na mocy art. 218 traktatu w zakresie instytucjonalnej struktury na szczeblu europejskim oraz mechanizmów realizacji, aby uniknąć zamieszania prawnego oraz nadmiernych dodatkowych kosztów dla odnośnych podmiotów gospodarczych z UE;

Środa, 5 lutego 2014 r.

16. wyraża zadowolenie z powodu wymogu zobowiązującego państwa będące stronami do uwzględniania – w procesie podejmowania decyzji o wydaniu pozwolenia – ryzyka, że broń podlegająca transferowi może zostać wykorzystana do popełnienia lub ułatwienia popełnienia poważnych aktów przemocy o podłożu płciowym lub poważnych aktów przemocy w stosunku do kobiet i dzieci;

Wdrażanie i sprawozdawczość

17. podkreśla znaczenie skutecznego i wiarygodnego wprowadzania w życie traktatu o handlu bronią, a także jednoznacznego określenia w nim zakresu odpowiedzialności stron; w związku z tym zwraca uwagę, że stronom pozostawiono dużą swobodę interpretacji;

18. zwraca uwagę, że nie ma obowiązku sprawdzenia, czy w kraju docelowym istnieją napięcia lub konflikty zbrojne ani też nie bierze się pod uwagę jego poziomu rozwoju;

19. zwraca uwagę na obowiązek stron dotyczący corocznego składania sprawozdań na temat eksportu i importu broni konwencjonalnej; gorąco apeluje o to, aby odpowiednie sprawozdania co do zasady były udostępniane do wiadomości publicznej; apeluje zatem do państw członkowskich o zobowiązanie się do przejrzystości i publikowanie sprawozdań rocznych na temat transferu broni bez oczekiwania na powszechną akceptację tej zasady;

20. uważa, że pełna przejrzystość w dużym stopniu zależy od odpowiedzialności wobec parlamentów, obywateli i organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz wzywa do ustanowienia mechanizmów przejrzystości, które obywatelom i organizacjom umożliwią zaangażowanie z myślą o odpowiedzialności ich władz;

21. podkreśla istotną rolę parlamentów narodowych, organizacji pozarządowych i społeczeństwa obywatelskiego w procesie wdrażania i egzekwowania na szczeblu krajowym i międzynarodowym norm uzgodnionych w traktacie o handlu bronią oraz w procesie tworzenia przejrzystego i odpowiedzialnego systemu kontroli; wobec tego apeluje o wsparcie (w tym również wsparcie finansowe) na rzecz międzynarodowego przejrzystego i wiarygodnego mechanizmu kontroli, który wzmocni rolę parlamentów i społeczeństwa obywatelskiego;

22. z zadowoleniem przyjmuje przepisy dotyczące współpracy i pomocy międzynarodowej, a także ustanowienie dobrowolnego funduszu powierniczego, którego celem jest udzielanie pomocy stronom potrzebującym wsparcia w związku z wdrożeniem traktatu;

23. wyraża również zadowolenie z powołania konferencji państw będących stronami, która będzie się odbywać regularnie w celu dokonywania przeglądu traktatu oraz dbania o to, aby handel nowymi technologiami w dziedzinie uzbrojenia był objęty zakresem traktatu;

UE i jej państwa członkowskie

24. dostrzega spójną rolę UE i jej państw członkowskich w kontekście wspierania międzynarodowych dążeń do ustanowienia wspólnych wiążących przepisów regulujących międzynarodowy handel bronią; wyraża zadowolenie z powodu podpisania traktatu przez wszystkie państwa członkowskie; oczekuje szybkiej ratyfikacji w państwach członkowskich po udzieleniu zgody przez Parlament;

25. w związku z tym wzywa Grecję sprawującą przewodnictwo w Radzie do priorytetowego potraktowania kwestii ratyfikacji i wdrożenia traktatu o handlu bronią oraz do przedkładania Parlamentowi regularnych sprawozdań na temat odnośnych działań; wzywa państwa członkowskie do wdrożenia traktatu o handlu bronią w sposób szybki i skuteczny, a także spójny w całej Unii Europejskiej, zgodnie ze wspólnym stanowiskiem Rady z 2008 r. stanowiącym obecnie podstawę dla wspólnych europejskich norm w zakresie kontroli wywozu broni;

26. przypomina państwom członkowskim o ich wspólnej odpowiedzialności za stosowanie i interpretowanie wspólnego stanowiska Rady z 2008 r. w sprawie wywozu broni w sposób spójny i jednolicie rygorystyczny;

27. wzywa państwa członkowskie do wywiązywania się z obowiązków w zakresie sprawozdawczości wynikających zarówno z przepisów UE, jak i postanowień ONZ oraz do czynienia tego w duchu przejrzystości i kompletności, a także do działania na rzecz przejrzystości oraz wymiany informacji i najlepszych praktyk w zakresie transferów broni i zmiany jej przeznaczenia w skali globalnej;

28. wyraża zadowolenie z aktywnej roli, jaką UE odegrała w negocjacjach w sprawie traktatu o handlu bronią; ubolewa jednak, że traktat o handlu bronią nie zawiera postanowień, które zezwalałyby UE lub innym organizacjom regionalnym na przystąpienie do niego; podkreśla, że organizacje regionalne powinny odgrywać aktywną rolę w procesie wdrażania traktatu oraz wzywa do jak najszybszego wprowadzenia do traktatu o handlu bronią przepisów, które pozwolą UE lub innym organizacjom regionalnym na przystąpienie do niego;

Środa, 5 lutego 2014 r.

29. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że na mocy tego traktatu państwa mają obowiązek przedkładania rocznego sprawozdania na temat swojego eksportu i importu (art. 13 ust. 3), co jest nader pozytywnym aspektem budującym zaufanie między państwami, gdyż dzięki temu możliwe jest uzyskanie informacji o zakupach broni dokonywanych przez inne kraje;
30. wzywa Komisję do przedstawienia ambitnego wniosku w sprawie decyzji Rady dotyczącej unijnego mechanizmu wsparcia na rzecz wdrożenia traktatu o handlu bronią;
31. wzywa UE i jej państwa członkowskie do udzielenia wsparcia krajom trzecim potrzebującym pomocy w wypełnianiu zobowiązań traktatowych; w tym kontekście z zadowoleniem przyjmuje konkluzje Rady do Spraw Zagranicznych z dnia 16 grudnia 2013 r., na podstawie których z budżetu UE przeznaczono kwotę 5,2 mln EUR na rzecz dobrowolnego funduszu powierniczego, który ma powstać na mocy traktatu;
32. podkreśla, że wszelkie działania wspierające wdrożenie tego traktatu powinny być ściśle skoordynowane z działaniami innych darczyńców i innych stron traktatu, a także uwzględniać poglądy instytutów badawczych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, takich jak organizacje finansowane w ramach trustu ONZ na rzecz wspierania koordynacji w zakresie regulowania handlu bronią (UNSCAR), oraz zachęcać lokalne społeczeństwo obywatelskie do zaangażowania;
33. wzywa Komisję i ESDZ do opracowania i wdrożenia spójnego programu informacyjnego poświęconego traktatowi o handlu bronią, który łączyłby i wykorzystywał wszystkie działania prowadzone przez strony traktatu, a także uwzględnił działalność w ramach lokalnych inicjatyw wspierających podejmowanych przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz działania informacyjne innych darczyńców i organizacji społeczeństwa obywatelskiego przy należyтым uwzględnieniu doświadczeń zdobytych w tej dziedzinie;
34. zwraca uwagę na zapis umożliwiający w ostateczności zmianę traktatu większością trzech czwartych głosów stron, gdyby okazało się to konieczne, a także zachęca UE i jej państwa członkowskie do skorzystania z tego zapisu w przyszłości w celu wzmocnienia systemu i wyeliminowania luk prawnych; tymczasem wzywa Komisję do propagowania rozwiązań dwustronnych w kontekście stosunków handlowych regulowanych na mocy traktatu;
35. w związku z przewodnictwem Grecji w Radzie UE wzywa parlament grecki do uwzględnienia kwestii ratyfikacji traktatu o handlu bronią i wspólnego stanowiska Rady z 2008 r. w porządku obrad zbliżającej się konferencji międzyparlamentarnej poświęconej wspólnej polityce zagranicznej i bezpieczeństwa oraz wspólnej polityce bezpieczeństwa i obrony;
36. z uwagi na to, że traktat o handlu bronią dotyczy zarówno wyłącznych kompetencji UE, jak i kompetencji krajowych wzywa Radę do udzielenia państwom członkowskim pozwolenia na ratyfikowanie traktatu o handlu bronią w interesie Unii Europejskiej;

o

o o

37. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, parlamentom narodowym państw członkowskich, wiceprzewodniczącej Komisji/wysokiej przedstawiciel do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, Komisji i sekretarzowi generalnemu ONZ.
-